

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Szerkeszti: WASSERSTROM SÁNDOR

ELOFIZETESI ÁRAK:

Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck.
180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár.

Reviziót — a cionista revizionizmus kérdésében

Sokat töprengünk azon, hogy hozzányuljunk e ehhez a rendkívül kényes kérdéshez. A revizionisták Párisban elhatározták, hogy kiválnak a cionista világszervezetből és külön úton haladnak. Megtagadják a cionista egység gondolatát és megtagadják azt, hogy a cionizmust ezentul a hivatalos világszervezet képviselné kifelé, hanem a meglévő évtizedes keret mellett, egy „ellenszervezetet” létesítenek, amellyel megbontják a cionisták évtizedes, hagyományos egységét.

Lapunk és körülötte tömörült tábor, — bevalljuk nyíltan — szimpatizált mindentör a revizionistákkal. Állandóan közöljük megmozdulásaikat, kiáltványaiknak is helyet adtunk és közel állott szívünkhöz, ez a lelkes, öntudatos gárda, amely nem a fél megoldások felé akarja vinni a zsidó országépítést, hanem — tudja mit akar! Tudja mit akar és kellett a „meggondoltak”, a helyzetét kompromisszumokkal kormányzó szervek mellé, egy hangosan követelőző tábor is. Szimpatizálunk velük, mert jobboldali beállítottságuk vagyunk mert a mizrachi tradíciói élnek bennünk és nem szeretjük a kék fehér zászló mellett sem, a mést szimbolizáló veresét. De minden szimpatiánk és minden baráti melléállásunk dacára, nem találjuk szerencsének ezt a Párisban kiadott új jelszót. Nem szerencsés azért, mert mi nem vagyunk még olyan erősek, hogy abban a gyűlölet tengerében, amely körülvesz bennünket az egész világon, a széjjelhuzás és testvéri harc luxusát megengedhessük magunknak. Tudjuk és érezzük, hogy számos híve lapunknak esetleg megnehezítel ezért a nyílt — de józan — állásfoglalásunkért. De megtagadnánk multunkat és megtagadnánk elveinket, célkitűzéseinket, amikor a zsidó egység szükségessége helyett, a zsidó széjjelhuzást mernénk egy percig is propagálni. Mi merjük ezt, mert barátai vagyunk a revizionizmusnak és propagáltuk eddig is céljait és harcok elánjukat. De ezáltal és ennek jogán — jogunk van, erőnkhez mérten, halk vétőt kiáltani a különválás ellen. Nem találjuk célravezetőnek és nem találjuk minden körülmények között helyesnek ezt a vesztélyes és meredek utat, amelyen Jabotinsky vezeti híveit. Tragikus inkább, bizonyos mértékben, hogy egyik legnagyobb cionista frakciónk, eltávolodjék az anyaszervezettől és olyan messzire és szélsőségesen levonja egy belső harc konzekvenciáit. Elismerjük azt is, hogy a palesztinai szavazással súlyos sértés és hallatlan sérelem érte a revizionistákat. És egy sérelem, akár vélt, akár igazi, sokszor nem teljesen meggondolt lépésre ragadtat embereket, csoportokat, sőt sok ízben, egész népi egységeket is. Kell találni egy módot, hogy ez a kenyértörés, valamiképpen visszatorítottassék medrébe. Kellene lenni, nagy tekintélyeknek a szervezeten belül és a világ zsidóságának más prominensei között is, akik még mielőtt jobban elmérgesednék a dolog, vétiót kiáltanak mindkét oldalon és ne engedjék, hogy ez a kifűnő kombattáns harcoss cionista sereg, amely a revizionizmus zászlaja alatt tömörült, — olyan külön utakra tér-

jen, amelyen a távolság a világszervezet utjától mindig messzibbre esnek, ugyanarra, hogy a végén két testvér tábor nézne egymással adáz farkasszemét. Talán még ma és most nem késő. Hangunkat meghallani Párisban is. De meg kell, hogy hallgatnák a románai, csehszlovákiai, jugoszláviai és a szentföldi revizionistáknál is és engedjék meg nekünk, ha arra kérjük őket, hogy mérsékeljék ezt a harcmódot és befolyásolni igyekezzenek az illetékeseket arra, hogy ne menjenek el a végsőkhöz. Vegyenek példát a mizrachistáktól. Mennyi ezernyi sérelem, tárgyi és személyi bánás érte őket a hosszú évek alatt. Hányszor kullogtak hátul, mennyiszor nem respektálták őket és tiszteltreméltó becsületet, vallásos zsidó elveiket. De nem tömörültek külön és nem váltak ki, hanem bent, a szervezet halárain belül vették fel a harcot és igyekeztek megvalósítani minél többet, célkitűzéseikből és elgondolásaikból. Ott is voltak és vannak különválási hangok, ott is hívta őket, az Aguda a különválásra. Hívja már őket 20 esztendeje és a mizrachistáknak, mindenkor az volt az álláspontjuk, hogy nem inkább benn a határokon belül kevesebbet, mint kívülről ostromolni a várat.

Higgadt és megfontolt álláspont ez, amit a revizionisták is követtek eddig. Tudjuk, hogy nem mindenben egyforma ez a kiindulópont. A revizionizmus sérelme másfajta természetű. De mégis! *Nem szabad ennyire levonni a konzekvenciákat, mert nem vagyunk oly erősek a gálult helyzetünkben és nem vagyunk oly szervezettek Palesztinában sem, hogy egy ilyen merész és kockázatos lépést he-*

lyeselhetnénk. Az egész világ örömeire és gaudiumára, az arabok legnagyobb megelégedésére történnék ez a testvérharc, amely a Népszövetségnél, a mandátum-bizottságnál és az angol hatalomnál is furcsa impressziókat váltana ki.

Visszo, ha még nem késő! Vegye kezébe Weizman és Sokolow, vegyék kezükbe az amerikaiak, álljon előtérbe, minden tekintély, ember, szervezet és sajtó és próbálja az áthidalhatatlannak vélt akadályokat valamiképpen mindkét oldali koncesszióval eliminálni.

Nem szabad a kenyértörésnek megtörténni. Tiszta zsidó szívvel és meggyőződéssel hirdetjük az egység végtelenül nagy fontosságát és hívunk minden zsidó testvért, hogy pártatlanul, csak a nagy cél érdekében ne engedje, hogy az egymás elleni harc, még jobban elmérgesedjék. Reviziót követelünk, — a cionista revizionizmus kérdésében.

Hagyjuk csak békében és a mai idők bámulaos tempójában fejlődni Palesztinát, hagyjuk, hogy újabb tíz és százezrek jussanak be és találják meg a fejlődés létalappjait. Ha ott már elérjük a megfelelő lélekszámot, ami a jelenlegi tempó mellett nagyon közelnek látszik, úgy rövidesen ugyis ott oldódik meg minden kérdés — magától. Akkor nem elvi harc lesz az, hogy mit értünk Judenstaat alatt — mert ott fog állani a zsidó állam, készen, akármit hirdetnek a revizionisták és bármit is vallanak elvül a histadrutisták. De ne akadályozzuk meg harcokkal, a fejlődés gyors tempóját. Ez a legfőbb és a legmagasabb cél, aminek ma fűteni kell, minden zsidó testvérünket! (—)

Pilsudsky marsall halála és a zsidóság

Világszerte élénken kommentálják a lengyel köztársaság egyik megalapítójának Pilsudsky marsallnak halálát. A lengyelek nemzeti hőse sokat alkotott a független lengyel köztársaság megalapítása érdekében és romantikus hősként vonul be a lengyel nép történetébe. Lengyelország három és fél milliónyi zsidósága, amely az összlakosságának több mint tíz százalékát képezi, aggodalommal látja Pilsudsky marsall halálát. A marsall bár szoros

nexusi tartott fenn a német nemzeti körökkel, azonban katonai diktatura alapján vezette az országot és nem engedte, hogy a szélsőjobboldali irányzat vegye át uralmát. A zsidóság bizonyos szempontból nyugodtan végezhetné napi munkáját eddig. A marsall halála esetleg még jobban szabadjára engedi az antiszemizmus lefojtott furiáit, ami tekintve a lengyelországi zsidóság nagy számát, rendkívül nagy jelentőséggel bír az egész világ zsidóságára nézve.

Bucurestiben ankétot tartanak a hitközségek a kultusztörvény végrehajtási utasítása ügyében

A kultuszminiszterium elkészült a kultusztörvény végrehajtási utasításának rendelkezéseivel és Lepadafu kultuszminiszter rövidesen a különböző egyházak vezetőit ankétúra szándékkal összehívni, mielőtt végérvényesen szankcionálná a kormánnyal. Az ország valamennyi zsidó hitközségi szervezetei szerdán Bucurestiben ankétúra gyűltek össze, hogy egységes álláspontot foglaljanak el a végre-

hajtási rendelkezésnek, a zsidó egyházakra vonatkozó részével. Az orth. Központi Irodát Wézel Albert turdai és Adler József sighisoarei főrabbi, míg az Izraelita (occident) Központi Irodát dr. Fischer József elnök és Lax Salvator főtitkár képviselik. Az ókirályságbeli hitközségi egyesületeket dr. W. Fildermann, Biermann Sigismund elnökök és Horia Carp főtitkár képviselik. A beszarabiai

zsidóságot Zierelsohn kisenevi főrabbi képviseli, míg, ugyancsak megfelelő személyiségekkel képviselteti magát a bukovinai zsidóság is.

Egyébként a kérdés rendkívüli fontosságára való tekintettel, lapunk részletesen foglalkozik legközelebb a kérdéssel és már

előre leszögezzük azt a nézetünket, hogy a végrehajtási utasítások olyan felsőbb szakcionálást kívánnak, hogy esetleges kormányváltozásoknál, ne legyen kitéve ez a fontos ténykedés, bizonyos más felfogások játékszerévé, amely súlyos következményeket vonhat maga után.

Érdekes hitközségi közgyűlés Oradean

„1.055.364 lejtel lépte túl az oradeai orth. hitk. vezetősége a költségelőirányzatot uralma biztosítására”

Kesztenbaum Miksa képviselőtestületi tag súlyos vádjai a hitközség jelenlegi vezetőséggel szemben — Gábel Sándort választották meg ideiglenesen a hitközség főjegyzőjévé

Május 12-én, vasárnap délután rendkívüli érdeklődés mellett tartotta meg közgyűlését az oradeai orth. hitközség. A közgyűlés, több okból volt így látogatott, amelyen a 71ből álló képviselőtestületnek körülbelül 60 tagja volt jelen. A szokatlan érdeklődés két tárgysorozattal pontnak szólt. Az egyik: a új főjegyző választása. A másik: az 1933 és 1934-as zárszámadások betérjesztése.

Ullmann István elnök nyitja meg az ülést. Beszámol az idei pászkasütési kampányról, amely szerint 540 métermázsza pászskét adott el, átlagban 19 letes egységáron. Szerinte a hitközség haszna 150.000 lei. Köszönetet szavaztat Kohn Dávid péknek, aki önzetlenül dolgozott és Schwartz Jakab gazd. tanácsosnak. A tárgysorozat másik pontjára tér át. 3 jelöltje van a főjegyzői állásra, de a jelöltek közül Lebovits Adolf visszavonta pályázatát. Így csak két jelölt van: *Gábel Sándor* és *Stern Miksa*. Nagy izgalommal kezdődik a tükör szavazás, amelynek eredményét lázas izgalommal várják a terem hallgatósága körében. Kihirdetik ez eredményt. *Gábel Sándor* kapott 34 szavazatot. *Stern Miksa* 10-et és *Kirsch Henrik* volt főjegyző, aki nem volt jelölve, 11 szavazatot kaptak. Elnök enunciatja az eredményt, amely szerint egy évi próba-időre *Gábel Sándor* lett főjegyzőnek megválasztva.

A választás után következett a legutolsó két év zárszámadásának betérjesztése.

Először *Meisner Márkus* szólalt fel személyes ügyben. 1927-ben 120 dolláros alapítványt (Keren Kajemeszt) létesített azzal, hogy évi 10% kamatot mindaddig hozzá kell tenni, amíg elhalálozik, azután pedig elhalálozása napján a dájének tanuljanak lelkiüdvéért és a kamatokat adják oda nekik. Amint látja — mondja *Meisner* — már életében nem szerepel külön tételben ez az összeg, amely azóta a kamatos kamatokkal együtt 31 000 leit tesz ki.

Ullmann István elnök erre rendkívül nagy választ ad. Azt mondja, hogy „sok” 10% kamat s úgy állítja be a dolgot, mintha ez egy „üzlet” lett volna a *Meisner Márkus* részéről. Elég hat százalékos is, hiszen a „konverziós” tartozás után a banknak is ennyit fizet a hitközség.

Természetesen a közgyűlés megdöbbenéssel hallotta az ifjú elnök elszólását, aki egy idős zsidóember önzetlen gesztusát, szívtelenül és érzéketlenül úgy állítja be a közvélemény elé, mintha ezért „büntetést” érdemelne és nem elismerést.

Leitner Lázár képviselőtestületi tag, a Szentegylet elnöke rá is mutatott erre a furcsa beállításra és hangsúlyozta, hogy ilyen bánásmód mellett nem is remélheti egy zsidó közület, hogy akadjanak önzetlen áldozatkész emberek, akik alapítványokkal gazdagítsák őket. Végül az előjáróságra bízzák a kérdés megoldását.

(Megjegyezni kívánjuk e helyütt, hogy az Ullmann család, mind a három szerepet játszó generációja, soha sehol, egyetlen oradeai zsidó alapítványt nem létesített még, az utolsó 50 évben, náluk tradíció a nem adakozás, azért nem tudhatja az ifjú elnök, hogy mit is jelent egy alapítvány és azért beszél úgy róla, mint egy közönséges üzletről, amelynél alkudni kell a kamatokra.)

Kesztenbaum Miksa volt gazdasági tanácsos, képviselőtestületi tag csaknem egy

órás beszédben mutat arra rá, hogy ez a mai rezsim könnyelműen gazdálkodik és bár „purifikálónak” nevezi magát, mégis olyan hűzágokat mutat fel a zárszámadás az 1933 és 1934 évekről, amiről nem beszélni és elhallgatni, valóságos bűn volna. *Kesztenbaum Miksa* számokkal operál. Nem csak szavakat, hanem adatokat, amelyeket a nyomtatott jelentésekből vett ki és állított össze.

Először is rámutat, hogy az 1935 évi költségelőirányzat szerint először 993.460 lei eredményt mutat ki. Majd a hatodik oldalon 1.431.948 összeget, majd a 7. ik oldalon „két két millió javulásról” számol be a jelentés. Végül a benyújtott 1934 éves zárszámadás, csupán 654.140 összegről tesz jelentést. Ezek a számok ellentétben vannak egymással. A számok káoszában, valahol ittha lehet, mert nem lehet, hogy a zárszámadásban bevételként szerepelt összeg és a költségelőirányzatban mint „tényleg befolyt” számla közötti 250.641 lei különbség legyen. Viszont a kiadásnál e két kimutatásnál 420.414 a differencia.

Kesztenbaum nem fogadja el a zárszámadás adatait már azért sem, mert már a jelenlegi rezsim által elkészített 1934 évi saját költségelőirányzatát, a vezetőség fennmaradásának biztosítására 1.055.364 lejtel lépte túl. Állításainak alátámasztására csupán három számot ragad ki; amely szerint

545.120 lei többlet kiadás van és pedig az iskola, vegyes számla és igazgatás és rendezet számláknál. Itt, ezeknél a számláknál vannak nagyrészt elütemelve azok a százezrek, amelyek ennek a rezsimnek további fennállásának biztosítására költettek el. Nem fontos — mondja *Kesztenbaum* — hogy egy hitközségi vezetőség úgy állítsa be önmaga uralmát, mintha az tiszára a közérdeket szolgálná és erre alapszabályellenesen és minden közgyűlési határozat nélkül, több mint félmillió leit költsön el önmaga uralma biztosítására.

A Központi Iroda szerepe.

Rámutat *Kesztenbaum* nagy beszédében arra is, hogy a hitközség a folyó évben az országos Központi Iroda részére, a mai nehéz gazdasági viszonyok dacára 114.654 leit utalt ki, dacára annak, hogy saját hitközségi kimutatás szerint is csupán összesen 77.671 lei illette volna meg. Kérdi, vajon a többlet 36.893 lejtel milyen ellenszolgáltatást kapott a hitközség az Irodától? Vagy ez is magasabb közérdek?

Két rezsim összehasonlítása.

Majd összehasonlítja az 1932-es rezsim számadatait, a mai vezetőség adataival szemben. Ezt a rezsimet évek óta a „könnyelmű” és ennél erősebb jelzőkkel illették, holott a mai saját magát „purifikáló” rezsimnek nevezi előszereettel. Míg a múlt rezsim 1932-ben 8.048.274 leit költött, addig 1934-ben 7.534.076 összeget költött az Ullmann rezsim. Tehát igaz, hogy 514.198 lejjel kevesebbet költött el a mai rezsim, de nézzük, hogy ezzel szemben a komoly rendszeresített számlák mennyivel csökkentek. Így például a jelenlegi rezsim a tisztviselők fizetését cca fél millióval, a szubvencióknál és iskolánál 326.509 leit redukált, kérdi

hova lett az a 826.509 lei differencia?

Az iskoláknál rámutat arra, hogy a gyermekek nem tudnak a zsidó iskolába járni a tandíj miatt, amelyet a szubvenció megvonása eredményezett és a jelenlegi rezsim minden erejével azon van, hogy saját rezsimbe állítsa az iskolát, ami üzleti szempontból lehet heyes,

de egy iskola, amelynek 800 tanítványa van, nem lehet „üzlet” egy hitközségnek, mert az iskola azért van, hogy dolgozzék a köz érdekében és a hitközség főfeladata, hogy ráfizessen az iskolára, minthogy minden közület, kereskedelmi iskola, zsidó lyceum stb. ráfizet iskolájára és a félmillió illegális kiadást, amelyet önmaguk tiszteletbeli állására költöttek, inkább az iskolára költötték volna.

A súlyos illegális és egyéni célokra adott milliók kiadások miatt szorulnak ki szegénysorsú zsidó gyermek eink az iskolából. Ezért panaszkodnak szegényeink, hogy a hitközség vezetősége nem gyakorolja az eddigi mértékben jótékonykodását és ezért történhetett meg az a hallatlan eset, hogy az elmekórházban szenvedő zsidó testvéreinknek még 2000 lei értékű pászka sem jutott a husvéti ünnepek alatt.

Végül javasolja, szűnjön meg a demagógia, a számadatokkal való könnyelmű operálás és inkább keressék az utat, hogy ne kerüljön többé arra sor, hogy „illegális” kiadásokra költsenek cca egy millió leit, hanem kiutat keressenek, hogy végül álljon helyre a béke az oradeai hitközségben. Külcsönösen, az általános érdekek szemelőtt tartásával hassanak oda, hogy ne legyen több ennyi harc és visszavonás, annál is inkább, mivel a zsidókat annyira ostromolják minden vonalon, hogy csak a békés egyetértés segíhet.

Ullmann István hosszabban válaszolt *Kesztenbaum* beszédére, megpróbálta annak fulmináns erejét tompítani, de ez nem nagyon sikerült neki és a képviselőtestület és a több száz főnyi hallgatóság sohaig hatása alatt volt a számokkal jól alátámasztott beszédnek.

Este 9 órakor ért véget az izgalmas közgyűlés.

— **Házasság.** *Deutsch Regín* urleány (Subotica) és *Deutsch József* kereskedő (Medias), jolyó hó 21-én, Lág Beamerkor tartják Salontán (Str. Mihai Viteazul 14) esküvőjüket.

— **Lengyelországi hírek.** Ismeretlen tettesek pészach utolsó napján a varsói „Makkabi” sport terén bombákkal merényletet követtek el. A robbanószerek elpusztították az összes motorcölánokot, egyéb vízi sporteszközöket. Eléggett a tribün és a raktárházak is, ahol sok sporteszköz volt felhalmozva. A kárt 15 000 zlotyra becsülik. Ugy hiszik, hogy a tettesek, a felosztott antiszemita velleltésű nemzeti radikális ifjúsági szervezetről kerültek ki. — Ryki városkában az ünnepek alatt zsidóellenes kilengések voltak, amelynél számos zsidót súlyosan megsebesítettek. Sane Teichman nevű mérsárost, aki súlyosan megsebesült, kórházba kellett szállítani. Csak amikor zsidó felkérésre a sarosta rendőri segítséget nyújtott, csendesült el a hangulat. — Szvdevowicz városban, az antiszemita nemzeti radikális párt két vezetője, *Eugen usz Schleinger* és *Stanislaw Pajak* azt a hírt terjesztették, hogy *Josef Gowalczynsky* nevű városi tisztviselőt zsidók meggyilkolták, hogy vérei rituális célra vegyék. A rendőrség bevezette a nyomozást és kiderült, hogy a két antiszemita vezér, elcsalta a szerencsétlent és meggyilkolták, hogy kirabolhassák. Azért találták ki az egész rituális gyilkossági mesét, hogy eltereljék magukról a figyelmet. A gyilkosokat letartóztatták és bezárították őket a fogházba.

HETI GLOSSZÁK

A „Stürmer“ képtelen uszításai

Sokszor írtunk már róla, de — sajnos — nem lehet napirendre térni felette. Olyan eszközökkel dolgoznak, amely a leghajmeresztőbb, amit valaha is kitaláltak. Így kitalálták már a zsidóságot vérgé sértő és a „Stürmer“ szerkesztőségében kiagyalt apróhirdetéseket. A legutóbb a következő hirdetés jelent meg: *„Für einen geschlechtsreifen elfjährigen jüdischen Jungen, wird eine blonde arische Schicksa gesucht“*. Jobb ha nem fordítjuk le magyarra. Aki nem érti meg, annak jobb is. A tendenciája félreérthetetlen. Azt akarja ezzel dokumentálni, hogy a zsidók 11 éves korukban egyében sem főrik az eszüket, csak hogy miképpen udvarolhatnak egy szőke német árja „síkshének”. Szegény 11 esztendő zsidó gyerekek. Nekik azt kell átélni, amit még talán soha zsidó gyermekek nem éltek át. Egy „kultur-nép” körében élve, nézniük kell, hogy szűleik miképpen esnek a kenyértelenség sivatárába, éreznük kell, hogy mint egy egér fogóban, nincs kiút abból, a pokolból, amit Hitlerék készítettek elő nekik. Egy 11 éves, rosszul táplált, sápadt, fjedt német zsidó gyermeket azzal régalmaz Streicher, ez a vérszomjas fenevad, hogy szőke német tramplikról álmodozik. Nos, ha tudomására lehetne adni Streichernek, akkor megmondanánk, hogy Göring menyasszonyának fényképét nézve, ez a híres Sonneman kisasszony, egy hihetetlenül stupid arckifejezésű szőke hárgyu cseléd, aki jól legfeljebb a Domino-bárban álmodoznak Berlinben, de nem agyongyőrt 11 éves lúcskák. De nem is ez fontos, sem nekik, sem nekünk. Streicherék arra építenek, hogy a sörön hizott, csak uniformisért és „rend-ért” lelkesedő német-árja agyvelőket ez a rémregény megfogja. Ez a bornírtság, hogy egy 11 éves zsidógyerek szemel vel, az ő szőke szemefényükre. Mi úgy gondoljuk, a mai német zsidó ifju álmairak neovábbja, hogy elkerüljön abból az országból, lehetőleg Palesztinába és nem gondol egy pillanattig sem arra, hogy a „Stürmer” népét nézze. Sem annak férfi, sem női tagjait. Egyformán undorított ahányan vannak.

Menjünk Madagaszkárba?

A berni nagy perben a védelmet Fleischauer erfurti kapitány látta el. Félelmetes hírű antiszemita. Lapkiadó vállalata van és a zsidóellenes brosurák, könyvek kiadója. Napokig állott a bírói fórum előtt és vádolt. A zsidóság a „vádoltak padján” ült és a ké-

tele nnebbél képtelenebb vádakat vágta fejünkhöz. Mi, zsidók csináltunk eddig mindent a világon — mondja Fleischauer. Mi voltunk a világháboru kezdeményezői és mi voltunk a befejezői. Mi csináltuk a kapitalizmust és mi a bolsevizmust. Mi „uralkodunk a világon”, ahogy a „Moment” című varsói lap is írta — állítja a kapitány. (Egy jiddis lap, mint argumentum.) Igen, ez a „Moment” írja, hogy a francia-angol légügyi egyezményt egy Poljakow nevű zsidó készítette el, tehát a „zsidók műve” és ezzel nagy csapást mértek Hitlerre. De a Kellog-paktumot is zsidó eszelte ki. Mindent mi csinálunk, szerinte. Mi nem hiszünk ezt el, annál kevésbé, mert tudjuk, hogy bizony sok — mindent nem tudunk csinálni mert ha valóban tudnánk, akkor nem volna ilyen zsidóellenes hangulat az egész világon.

Legérdekesebb viszont a „megoldás” módja, ahogy Fleischauer szeretné a kérdést eliminálni. Ő ajánl nekünk valami extrafinom dolgot. Vegyünk egy szigetet. Mondjuk Madagaszkárt. Eladó. Éppen a legutóbbi hetekben olvastuk, hogy 50 millió fontért akarják az olaszok megvenni. Megéri. Megéri, mert valóban termékeny. De az olaszok mégsem kapnak utána. Mert egy telepítés nem olyan egyszerű. Milliók kellene hozzá. Sok-sok pénz. Meg azután nem is olyan könnyű. Menni földet ásni, meg követ főzni, betegségeket kapni, mocsárlázt és a többit, egy egyenlítői klímát megszokni, mert Fleischauer ur úgy akarja. Mi régebben lakunk ezeken a területeken, mint a — németek. Ők még félig vadak voltak, amikor mi már ma-

gasabb erkölcsi piedesztálon állítottunk, mint amilyenek ők — ma állanak. És jön ez a borníri kapitány, Hitler mellő reprezentánsa és menjünk innen — Madagaszkárra. Az Afrika közelében levő szigetre és ott létesítsünk egy zsidó országot. Köszönjük, de még nem megyünk. Egyelőre érvényesítjük jogainkat Európában, szerzett jogainkat és inkább építjük — Palesztinát.

Arabok és zsidók együtt dolgoznak

A hír röviden a következő: Artur Vachoppe, palesztina főkörmányzó jelenlétében az akkori mezőgazdasági kísérleti állomáson konferenciát tartottak a palesztinai mezőgazdák. Nem a zsidó mezőgazdák és nem az arabok. Hanem zsidók és arabok együttesen. Békésen, egymás mellett. A Jewish Agency rechoolt mezőgazdasági kísérleti állomás vezetője kiemelte beszédében annak jelentőségét, hogy a két nép, együttesen békésen dolgozik a mezőgazdaság továbbfejlesztése érdekében. Ez hoz zálog járulni a két nép barátságos kapcsolatának kimélyítéséhez. Azután egy arab nagybirtokos beszélt. Megköszönte a kormánynak, hogy ilyen gondot fordít a mezőgazdaság fejlesztésére.

Nem esünk a rögtöni hozsannázás hibájába. Tudjuk, hogy a materiális alap, sok ellentétes felfogásu embert össze tud hozni. Tudjuk, hogy a zsidó és arab narancsültetvényes természetszerűleg össze kell fogjon, hogy minnél jobban értékesítse termelvényeit. Ez még nem testvériség, ez még nem az,

Fűzőujdonságok

FUCHS MANCI fűzőszalonban

ORADEA. Ullmann palota. Piața M. Viteazul 11-a

Nagyfakartáshoz legkiválóbb festékek, padlóakkok, zománcfestékek, parkettasziták, falporolók, keféseprűk, ecsetek, háztartási cikkek, „magasfény” legjobb butortisztító és „express” poloskátoló legolcsóbban STERN S. ENDRE cégnél, Oradea Str. Nicolae Jorga 10. Telefon 378. Cimre különösen kérem ügyelni.

A tavaszi cipő ujdonságai olcsón kaphatók Róth cipőáruházban Str. Nic. Jorga No. 3.

A cár katonái

I. Miklós cár 1827 augusztus 20-án ukázi adott ki az ujoncokról és a katonai szolgátról. Ez a parancs a többi közt hangsúlyozta, hogy „a zsidók katonai szolgálataikban nyert műveltségüket és képességeiket, szabadulásuk után (25 évig tartott a szolgálat) családjuk körében terjeszthetik a maguk üdvére.” Az ujoncok toborzása a községek feladata volt és minthogy senki sem akart önként jelentkezni és ebben a tekintetben a zsidók és a görög-keletiek közt nem volt különbség, a községi hatóságok valóságos rendőrgyöngyöki teendőket végeztek. Sorozás előtt a kiszemelt áldozatok messzi városokba menekültek, erdőkben és árkok mentén bujdosnak. Ebből az időből való az alábbi zsargon vers:

Das Ukas is arobgekomen af jidische Seliner (Saldner)

Senen mir sich zuloften in die puste (leere) Wä der . . .

In alle puste Wä der senen mir zuloften

In puste Griber (Gruben) senen mir verloften . . .

Oj, wejh! . . .

A toborzás valóságos razzia volt. A rendőrség embereit „chapper”-eknek nevezték. (Chapac lengyelül annyit jelent, mint fogni, elfogni.) Ha a látszat nem felt ki a katonai szolgálatra kötelezettek, egész fiatal gyerekeket soroztak be. Sokszor éjjel rohanták meg a házakat és szakították el szűleiktől 8-12

éves fiukat vagy cselled fogdosták össze őket. A szerencsétleneket a község házában lévő ujonckamrába zárták, azután a besorozottakat a keleti tartományokba szállították. Hozzáartozói úgy siratták őket mint, mint a halottakat, hiszen teljes negyedszázadig tartott a szolgálat. A fiatalon elraboltak 30-35 év múlva kerültek haza, ha ugyan egyáltalán hazakerültek. A kiskoru ujoncokat kocsiakra rakták és mint a kis borjúkat szállították el őket. Egy ilyen zsidó ujonc transzporttal találkozott 1835-ben Wjatkába menet Alexander Herzen és könyvében („Emlékek és gondolatok”) így írja a transport tisztjével folytatott beszélgetését.

— Kiket visz és hová viszi őket?

— Nézze csak, egész csapat 8-12 éves gyerekeket fogdosnak össze. Azt hiszem hadihajóra viszik őket. Először az volt a parancs, hogy Permbe szállítsuk, azután új parancs jött, hogy Kazánba kell menni. Az a tiszt, aki nekem átadta őket, azt mondta, hogy szörnyűség, ami ezekkel a fiukkal történik. Egy harmadrészüket utáozban elmaradt (és itt a földre mutatott) és a transzport fele nem fog eljutni a rendeltetési helyére.

— Talán valami járvány lépett fel köztük? — kérdeztem mélyen megrendülve.

— Nem, szó sincs róla egyszerűen elhullanak, mint a legyek. Ezek a gyöngye beteges zsidógyerekek nincsennek hozzászokva, hogy napi tíz órát gyalogoljanak és száraz kenyéren éljenek. Egy ideig köhécselnek, aztán elpusztulnak. Hé, — szólt most a kísérő ka-

tonák egyikéhez. Állítsd csak ta'pra a gyerekeket.

És most, — írja Herzen szivelfacsaró jelenetnek voltam a tanuja. A gyerekeket sorbaállították. Rettentő kép! A 12-13 évesek még csak tartották valahogy, de a 8-9 évesek . . . A legfeketébb ecset sem volna képes ezt a képet megörökíteni. A sápadt kiaszott testü gyermekek óriási katonaköpenyekben álltak és teheteitenségükben irgalmat esdő tekintettel csüngtek a nyers katonákon. Vértelen ajkuk, karikás szemük lázról és hideg-lelésről tanuskodott. Így marsoltak ezek a boldogtalan fiúk az Észak tenger felől süvöltő hideg szélben a halálba . . . Megragadtam a tiszt kezét és úgy kérleltem: Kímélje őket . . . Azután kocsimba ugrottam, sirni szerettem volna, nem tudtam uralkodni magamon . . .

A nagy orosz publicista csak utközben látta a fiatal mártirokat, de nem tudhatta, milyen sors vár rájuk, mi történik velük a kasszárnyák falsi közt. Ezekről a borzalmakról néhány túlélő ujonc tudósítja az utókort. A kiskoruakat „kannonista zászlóalj”-ba osztották és vallásos nevelésükkel altiszteket bízta meg, akik mindent elkövettek, hogy megterítsék őket. Ha a görög-keleti lelkész intelmei nem használtak, a kiképző altisztek léptek munkába. A térítés inkvizíciós eszközökkel történt. A legenyhébb az volt, hogy az alvó gyerekeket felrázták és órák hosszat tárdeltették őket, mindaddig, amíg kijelentették, hogy hajlandók hitüket elhagyni.

Az ellenállónak hajnalig kellett térdei-

amikor a próféta szerint, a farkas és a bárány együtt legelésznek békességesen. De valami biztató mégis van benne. Valami egészen melegen biztató. Hogy arab és zsidó mezőgazdák összeülnek és szakmájuk érdekeinek védelmére és istápolására összefognak. Összefognak épen azokban a napokban, amikor a revizionisták Párisban, élet halál harcot indítanak, clonista testvéreikkel szemben. Különválni, más szervezet, más sékel, nincs KKL és nincs KH. a revizionisták új jelszava. Ezt az elhamarkodott jelszót ellensúlyozza ez a békés arab-zsidó együttműködés. Mi nem helyesljük, amikor zsidók arról prédikálnak, hogy az arab proletárt a zsidó proletár minden körülmények között testvérének ismerje el, annál kevésbé, mert az arab nem mondja ugyanezt. A szigorú osztályharc alapján való fölmőrülést nem tartjuk egészségesnek. Ugy nem, ahogy a revizionizmus lépését sem tap soljuk. Hogy zsidó és arab paraszt összejöjjen és megértse egymást, ezt csak helyeselni lehet. Meg hogy az arab munkás ne sértse a zsidó munkás érdekeit, ezt is helyesnek találjuk. Okkal-móddal, a barátságának és békességének mindegy örövendeni kell. Epizód csupán az országépítés nagy művének, ez a kis hír, amely a tengerentúlról jön. De nem esik rosszul nekünk, mert irányt mutat, irányt, amelyen haladni nem bűn, sőt bizonyos körülmények között, szent kötelesség is.

Az Központi Orth. Iroda nem veszi tudomásul, hogy székhelyén „Chaszam Szofér” néven internátusos jesiva létesült és a megnyitáson senkivel sem képviseltette magát

Ha lapunk olvasói figyelmesen vizsgálják lapunk irányát, láthatják, hogy évek óta mindenkor bátor szószólói voltunk és vagyunk a jesiváknak, mert azt rendkívül fontos konzerváló erőnek tartjuk, a zsidó jövő szempontjából. Tartjuk oly fontosnak, mint a zsidó orvos problémáját, vagy a kereskedőkéit. Kellene a talmudikus képzett ifjak, mert ezekben letéteményesét látjuk annak a jövő generációnak, amelyre nyugodtan épülhet a zsidó jövő.

Természetesen örömmel kell lássuk, hogy Clujon, a nagy tradíciójú hitközségben, a „Chaszam Szofér” család egyenes leszármazottja, a jelenlegi főrabbi, a nagynevű világteltekintély nevén, egy internátusos jesivát nyitott meg a legutóbbi vasárnapon. Az ünnepségről lapunk más helyén emlékezünk meg. Itt csak arról essék szó, hogy az erdélyi orth. Központi Iroda nem vette tudomásul, hogy

niók — egész az ájulásig, közben korbáccsal verték, vagy különféle kimerítő testgyakorlatoknak vetették alá őket. Aki nem akart disznóhúst enni, az verést kapott és börtönbe szorították. Mások sózott halat kaptak, de vízhez addig nem jutottak, míg a teljesen elcsigázottan ki nem jelentették, hogy otthagyják őseik vallását. A legtöbb gyermek nem bírta ki ezt a kínzást és engedett, az idősebbek azonban hősiességgel ellenállottak. Ezek a 15—18 éves fiúk, akiket véresre vertek, éhezettek, éjszakai nyugalmukban megzavartak, hívek maradtak atyjáik vallásához. Ezeket a kórházba vitték, ahol legtöbbjüket halálra kínozták.

Mikor Kazán tartományban csapatszeme volt, így tudja a néphagyomány, állítólag a cár jelenlétében összegyűjtötték a zsidó újoncokat a folyó partján. A teljes diszbe öltözött katonaság már készen állott az áttérítési szerződésre. A zászlóaljparancsnok vezényelt: „A vízbe!” A zsidó fiúk pedig, mintha egy szájuk lett volna, harsányan felelték: „Parancsára!” és mindnyájan beleugrottak a vízbe, de nem azért, hogy megmeneküljenek, hanem, hogy eltemetkezzenek a hullámok között...

Sok kis zsidó katona pusztult el az országutakon és a kaszarnyák kínzókamráiban. Még a martírumban oly gazdag zsidóság története sem mutathat fel olyan borzalmasat, melyeknek 1820 és 1835 között katonaruhába bujtatott zsidó gyermekek estek áldozatul. A kegyetlenségnek ez a fajtája szinte párhuzamosan áll az újkor történetében...

Jesivát nyitnak Clujon. Az Iroda elnöke, épen aznap tartotta szükségesnek, hogy sürgősen București-be utazzon. Tüntetőleg távol tartotta magát az ünnepségtől, holott az Iroda nem által évente többszáz ezer leit a cluji zsidóságtól felvenni pótgabella jegyek árából és egyéb címen. — A cluji egységes sechita folytán, még a neolog obulusok is az Irodának jutnak, de hiába minden anyagi előny és hiába az a tisztelt, amellyel az első perciől kezdve vendégszeretettel fogadták az Irodát a város falai között, ez mind nem elég ahhoz, hogy legalább annyi „koved”-et adjon a cluji zsidóság jesivájának, hogy valakivel képviseltesse magát az ünnepségen.

Bizonyára kapott egy „titkos” utasítást Satumareről, amely megtiltotta, hogy ezen az ünnepségen részt vegyen. És a satui caddik intelme parancs. Mit neki 35 bocher fényes ellátása, akik reggeltől estig a Tannal foglalkoznak, a satumarei főrabbi konzekvens. Ahogy az oradeai főrabbi Tomche Jesivosz akcióját elgáncsolta annak idején, amellyel ezernyi fiatal ember tanulási lehetőségét tette lehetetlenné, úgy nem kell neki most sem, egy konzolidált európai kinézésű jesiva internátus, fürdőszobával, napos verandával és kerttel. Csak egy snorrer mentalitás kell, aki egyidejűleg nélkülözése folytán politikailag is felhasználható legyen a botos szerepre és akiket úgy tud exerciroztatni, ahogy ő akarja. Kellene volna csak volna valami sakter-rabbi-kántor vitában egy öttagú rabbi bíróságot kiküldeni Piripócsra napi egy-két ezer lei diétával, hogy állott volna haptákba, az egész Iodai apparátus. Ahol egy kis, vagy nagy veszekedés van, ott készen áll az Iroda és annak főorgója a satumarei irányító kéz. Ha lehet valami nagyszabású, — miniszter, prefektusokat, rendőrséget és szigurancát megmozgató verekedés, ott olyan fürge, gyors és „alapos” az Iroda, hogy csoda.

De amikor egy konstruktív jesiva-megnyitásról van szó, akkor elbujnak. Az áskénázok ne építsenek, az áskénázok ne tanítsanak, a rendes konzolidált és tiszta gallért viselő kultur-orthodoxok ne tanuljanak, mert akkor nehezebben lehet adott alkalommal a „pose-neolog” epithelon ornans-t rájuk aggatni. Mi nekik Tomche Jesivosz? Hogy rendes kultur zsidót neveljenek, a Talmud emlőjén? Minek nekik Talmud? Elég, ha kvillit adnak nekik. Mert csak ők állhatnak őrt a zsidó vártán. Ők, a „caddikok”, a destrukció vezérhajnokai, a minden rendnek és rendszerességnek ádáz ellenségei, akiknek nem kell az oradeai Tomche Jesivosz, ahogy gyűlölik a cluji jesiva internátust is. Ezért nem engedték oda Wézel Albert irodal elnököket sem, ezért tudomást sem vett az Iroda a megnyitásról, hanem elbujtak, mert azt hiszik, hogy ezt nem veszi észre az erdélyi orthodox közvélemény. Eszreveszi és mégjobban levonja a konzekvenciákat. Eszreveszi, hogy megint Satumare diktál, az a diktatura, amely sirját ássa meg az erdélyi orthodoxiának, hogy helyébe az ál-chassidizmust ültesse, a maga önzésével, üzletességével, elszántságával és erőszakosságával. Fáj, hogy nem láttuk ott az Irodát, de ennek dacára, sőt ellenére virulni fog ez az új zsidó intézmény, mert a Tóra az alapja, — nem pedig a Tóra nevében üzdött — üzlet.

A vese, hólyag epe és gyomorbetegségek legbiztosabb gyógyszere a paptamási „LITHYNIA” ásványgyógyviz

Udít. Kapható mindenütt! Gyógyít.

Lerakatok:

ORADEA. Főlerakat Str. N. Filipescu 23.

Telefon 1-76.

ARAD. Kardos M. utócai Str. Eminescu 16.

Telefon: 6-86.

TIMIȘOARA. Kardos M. utócai Str. Vladimirescu

Tudor 30. Telefon: 21-24

CLUJ. Viromin Cal Reg. Ferdinand 70.

Telefon: 9-47.

SATUMARE. Moskovits Béla Str. Çorvinilor 19.

TG-MUREȘ. Csiky Emil.

CAREI. Fraji Ludescher Str. Gen. Moșoiu 4.

BUCUREȘTI. Str. Academia 8. Telefon: 381-40.

Ajándéknak a legjobb minőségű ridikülök, aktatáskák

HARTMANN-gyár

üzletében.

Bulevardul Regele Ferdinand 1.

Alacsony árak!

Megillat Rambam

A Rambam sirjánál Tibériásban rendezett ünnepségen: Nachum Sokolow, a Clonista Szervezet elnöke, — amiként azt a Néppünk is közölte — héber nyelven tartott előadást Maimuniról. Előadását egy tekeresalaku pergamentről olvasta fel. „Meillat Rambam” címen tartott előadásának bevezető szavait, amelyek Nachum Sokolow utólráhetetlen zamatu héberségével valószínű profétai szózatként hatottak, a következőkben van módunkban közölni szó szerinti fordításban:

„Üdv Neked (Salom löcha) nagy Mes-
terünk! Béke Neked, tanítónk világlító fák-
lyánk.

Fogadd Te, a galut minden fiának tanítója, a galutban északra, keletre, délre és nyugatra szétszórtak békedáadását, a távollevők és a közellevők üdvözlését. Összegyülekeztek itt és idejöttek a galutból visszatérve, hogy köszöntsék a Te poraidat és hogy lerójják Neked annak a nagy hálnak és tiszteltnek parányi részét, amelyet szívünkben irántad, a zsidók és népek nagy fejedelme iránt éreznek, aki jóllakattad a Te bölcseséged mézével és inni adtál nekik a Te Tórának borából és aki örök időkre és örök nemzedékekre kiakasztottad egükre a világlító csillagokat, aki megtanítottad a kételkedőket, aki „vezetted a tévelygőket” „erős kezeddél”, aki a szellem hatalmasainak odaadtad a Te „Miséne Tórádat”. Mindenütt, ahova szétszórt Izrael eljutott, elkísérte őket a Te sechinád mint tűzoszlop világlítótlál éjjel és nappal nehéz utjukon a népek pusztaságain keresztül. És amikor az Ur visszatéríti népét ősi országába, itt is a Te világgosságodban és a Te tanaidnak fényében akarunk járni. Mint akkor, most is a Te szádból keressük a Tórá, a Te ajkaid beszélnek hozzánk ebből a sirból, a Te megszellelt és lángokból faragott szavaiddal tanítjuk a mi házainkban, a mi sátrainkban. Hozzád térünk vissza, a Te műveidhez, amelyek teive vannak bölcseséggel, amely mélyebb, mint a torony. Hozzád térünk vissza, Mózes tanítónk, nem fogunk Rólad megteledkezni örök idők u'an sem. És az a Tóra, amelyet Mózes mesterünk hozott egész Izrael szemeláttára, nem fog megszűnni a mi szánon, a mi gyermekeink száján és a mi gyermekeink gyermekeinek száján.

Legyen a Te lelked egybekötve az élet kötelékével és ragyogjon a Te neved fénye, mint az eget fénye örök időkre.”

— A bécsi zsidó ifjuság nélkülözéseit. Bécsből jelentik: A bécsi kulturregyesület könyvtárának olvasótermében dr. Taglicht főrabbi elnökletével sajtókonferenciát tartottak, amelyen dr. Rudolf Glanz és dr. I-rael Waldmann ismertették a bel és külföldi sajtó képviselőivel a hitközség „Nyomorban a zsidó ifjuság” nével megindult akcióját. A zsidó középosztályok és munkáscsaládok nyomora vezette rá az egyesület tagjait arra, hogy a három otthonban, ahol a zsidó ifjuság szak- és nyelvtanfolyamokat látogat, naponta meleg ebédet is adjanak. A tanfolyamok látogatóinak száma az utóbbi években 20,781 volt. Szabók, kereskedelmi alkalmazottak, aranyművesek, szövedők és muzikusok mellett vannak mechanikusok, kertészek, optikusok s. b. Különösebb jelentősége van az „A leányok munkában” elnevezéssel megindult akciónak, amely egy elkülönített otthonban, bonyolódik le. Itt tanulnak a leányok szakipari varrást, cipőkészítést és a háztartási munka minden ágát. Közlebről keresztül viszik a „Földmunkához a zsidó ifjuságot” című akciót.

HIREK

A szerkesztésért és kiadásért felel:
WASSERSTROM SÁNDOR

A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a terjesztés megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695

Péntek: Ijjar 14, május 17.

Szombat: Ijjar 15, május 18.

Heti szidra: כהר

Heti háftóra: וואסער

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.35

gyertyagyújtás 7.45

Istenisztelet kezdete 7.50

Szombat befejezése 8.50

Perek 4. פירק

Kedd, máj. 21-én ביום ל"ג (Lag-Beomer)

— **Ezüstlakodalmom.** Lapunk főszereplője Wasserstrom Sándor és neje: született Stössel Lujza a napokban ünnepezték, szűk családi körben házasságuk huszonötéves jubileumát. A házaspárt, a szép családi ünnep alkalmából sokan keresték fel jókívánságaikkal.

A „Népünk” szerkesztősége és kiadóhivatali tisztviselőikara, a nyomdai személyzet ezúton is gratulál a jubiláló házaspárnak és kívánja, hogy újabb jubileumokat érjenek el egészségben és boldogságban.

— **Kitüntetés.** A sibui orth. izraelita hitközség két jeles tagját dr. Antal Sándor hitközségi elnököt és dr. Neumann Vilmos hitk. alelnököt, Ófelsége II. Károly király a közegészségügy terén szerzett érdemeik elismeréséül a Meritul Sanitar I-ső osztályú érdemrendjével tüntetett ki. Az érdemes férfiak kitüntetése a sibui zsidó körökben meleg szimpátiájával találkozott.

— **Eljegyzés.** Kindermann Zsenke urleányt, Durdos H. nusovcen T. ről (C. S. R.) eljegyezte Stark Béla Král, Chlumec ről (Streda n/Bodrokom). M. k. é. h.

— **A genfi államtanács határozata az antiszemitizmus ellen.** Genföli jelentik: A genfi szenátus törvényt fogadott el, amely különös védelmi intézkedéseket tartalmaz, a zsidók megvédése érdekében. A genfi sajtó antiszemita része, főleg a „Home de Droits” és a „Reaction” címűek, figyelmeztetést kaptak, hogy a zsidók ellen ez alkalommal nem intézhetnek kirohanásokat.

— **Herzl összegyűjtött művei megjelentek Berlinben.** A napokban jelenik meg annak a gyűjteményes kiadásnak ötödik kötete, amelyben Herzl valamennyi cionizmus-érdeklő munkái foglalattak egybe. A kiadást a berlini Jüdischer Verlag adja ki. Az első kötet koza Herzl „Cionista feljegyzéseit” a II. III. és IV. kötet a revidiált Tagesbüchern, az ötödik kötet „Az új gettó” c. szindarabot az „Ósi föld új hon” regényt. „Az étközökocsiban” c. elégikus tréfát és végül halála után részben még meg nem jelent kéziratokat és emlékeztetéseket.

— **Még a pápára is ráfogja Alfréd Rosenberg, hogy zsidószármazású.** A bécsi „Reichspost” jelenti Münchenből, hogy Alfréd Rosenberg német külügyi szakértő újabb könyvet jelentetett meg, „Korunk sötét emberei” címen, amelyben be akarja bizonyítani, hogy XI Pius pápa, anyai részről zsidó származású és hogy Pacelli kardinális, a pápa titkára számos zsidó rokonnal rendelkezik. Ez az oka annak, Rosenberg szerint, hogy az új Codex Juris Cas. nem ír a zsidókról. Itt említjük meg, hogy Rosenberg könyveiről, amely régebben jelent meg és amelynek címe „Mythos” volt, már régen lelepleződött, gyenge dilettáns lére munka volt.

— **Szájvíz essencia** ára 50 lei három hónapra elegendő, patent füvegben kapható: Farkas István »Apolló« Drogueriájában. Oradea.

— **Herzl »Judenstaat«-ja eszperantul.** Bécsből jelentik: Bernhard Selzer bécsi cionista lefordította eszperantó nyelvre Herzl alapvető művét a Judenstaat-ot. Jele ez annak, hogy a cionista gondolat világszerte terjed és ezzel a fordítással még jobban szélesedni fog azok tábora, akik eddig még a cionista gondolat irányításeivel nem voltak tisztában. Az eszperantisták nagy száma és elterjedtsége biztosíték arra, hogy a nagy gondolat, az új fordítás révén, még jobban terjedni fog.

— **A litvániai zsidóság komoly helyzete.** A litván kormány új közoktatási rendelete valóságos katasztrófát jelent az ottani zsidóságra nézve. Egyszerre valamennyi tanító elvesztette kenyérét, mert az elemi iskolákban nem kaphatnak beosztást, mert nincs hozzá „képesítésük”. De általánosságban is nagyon szomorú a litván zsidóság helyzete. Főleg németországi náci agitátorok erőteljes munkája miatt, mert ezek bejárják a falvakat és a régi vérvád mesével lüzelnek a zsidó lakosság ellen. Sok zsidó kereskedő nem is meri már a falvakat sem látogatni, olyan elenséges a hangulat ellene. Kovnó zsidó lakosságának fele, körülbelül 30.000 lélek szorult pészachi segélyre.

— **Halálozás.** A cluji zsidó közéletnek nagy gyászja van. Meghalt a város egyik érdemes polgára, Szenes Károly fakereskedő hetvenötéves korában. A megboldogultban, aki egyik alapítója volt a cluji kongresszusi hitközségnek és a Chevra Kadisának, a legszociálisabban érző, legjobb szívű, áldozatkész tagját vesztette a hitközség, amelynek fennállása óta választmányi tagja, tízenkét év óta pedig alelnöke volt. Társelnöke volt a Chevra Kadisának is. Mindkét zsidó testület és minden emberbaráti közület nagylelkű támogatóját, készséges barátját vesztette Szenes Károlyban. A város zsidóságának osztatlan részvétele kísérte utolsó útjára.

— **Ujdonság.** Most jelent meg „A zsidó háziasszony könyve”. Kóser szakácskönyv, háztartási utmutató. Tartalmazza a háztartásban előforduló összes tudnivalókat, sok jó tanácsot a háztartási gondok enyhítésére. Közel 1000 külön receptet úgy a polgári, mint az urikonyha igényeinek megfelelően. Cukor-, vese- és gyomorbetegeknek diétikus ételrecepteket. — Ára díszes vászonkötésben P. 4.80. Az összeg előzetes beküldése esetén bérmentesen küldi: Ábrahám Márton könyvnyomdája, Kecskemét.

— **A hollandi zsidóság nyomorban.** Amsterdamból jelentik: A hollandiai zsidóság, főleg az amsterdamiak, akik túlnyomólag a gyémánkereskedelemben és iparban fejlenek ki tevékenységét, súlyosan szenvednek a gazdasági krízis folytán. A legutóbbi belga franc devalváció folytán versenyképtelen lett a hollandi gyémántipar, ugyanígy, hogy 1350 munkás kenyérét vesztette. Az amsterdami városi tanács a kormányal tárgyal, hogy bizonyos szubvenciákkal segítségére siessen a szorongatott iparnak és tovább folytathassák a gyártást. Természetesen ezáltal a segélyresztorló hollandi zsidóság száma erősen növekedett. Az amsterdami zsidóságnak több mint tíz százaléka fordult pészachi segélyért a hitközséghez.

— **„Uj cionisták” szektája.** Varsóból jelentik: A volyniai és polenzai paraszti szekták alakítottak, mely „uj cionisták”-nak nevezi magát és amely imákkal akarja megsietetni a Messiás eljövetelét. A szektá tagjai zsidó vallási rituálék szerint élnek és sokan közülük Palesztinába akarnak vándorolni. Az „uj cionisták” szektája legutóbb azzal a kéressel fordult a varsói rabbinátushoz, hogy adjanak nekik pészachi pászkát, miután szegénységük folytán nem áll módjukban pászkát vásárolni és különben nem tudnák megünnepelni a pészachot. A varsói rabbinátus rendkívüli ülést hívott egybe az „uj cionisták” kérésének eldöntésére.

— **Mózes-szobor a prágai Altnauschul előtt.** A prágai közoktatásügyi minisztérium és városi tanács között tárgyalások folytak arra vonatkozólag, hogy F. Bilck híres Mózes szobrát valamelyik köztéren felállítsák. A tárgyalások eredménye az volt, hogy elhatározták, a Mózes szobornak a régi Altnauschul előtt téren való felállítását, az ugynevezett Páris-uccán. Ugy látszik sem a cseh közoktatásügyi minisztérium, sem pedig a városi tanács nem tudja, hogy zsidók számára szoborállítás tilos és nem nagy megtiszteltetés, a régi templomnak, hogy előtte szobor fog állani. Megszerezte már történelmi nevezettségét és hírnevét ez a templom, szobrok nélkül is. Sőt! . . .

SZÖVET

szükségletét szerezze be bizalommal

HAVAS & GRÜNFELD

posztónagyáruházában

Oradea, Piața Regina Maria 1

ENGROSI DETAILI

Legfinomabb minőségek!

Legolcsóbb árak!

— **Az angol zsidóság hódolata György királynak.** Londoból jelentik: A Zs. N. Alap nagybritániai elnöke, Captain Robert B. Solomon, fogadta az angol sajtó munkatársait és a következőket nyilatkozta: György király hozzájárulását adta ahhoz, hogy 25 éves uralkodási jubileuma alkalmából a nazarethi dombokon egy erdőt ültessenek nevére, amely V. György király jubileumi erdeje nevet fogja viselni. Záloga lesz ez az ajándék, annak a hűségnek és ragaszkodásnak, amelyet Nagybritánia zsidósága érez uralkodója irány — mondotta Captain Solomon. Az erdő nagysága tul fogja szárnyalni valamennyi erdőültetési akciót, amelyet eddig a Szentföldön végeztek Nazareth sziklás és terméketlen hegyein 1.250.000 fát fognak elültetni, amelynek költsége körülbelül 130.000 fontot tesz majd ki. (kb. százmillió lelt.)

— **Molyirtók u. m.:** Insecticid, Globol, Miri, Patschull, Nafitalin legolcsóbban kaphatók: Farkas István »Apolló« Drogueriájában. Oradea.

— **Nősülnének:** 31 éves izr. kereskedő, jelentékeny vagyonnal, — 35 éves izr. orvos nagy klientúrával és jelentékeny vagyonnal, — 33 éves izr. főtitkár, — 30 éves izr. vagyonos fakereskedő, — 29 éves izr. jól dotált állásban levő banktisztviselő. Megbizott: „Mirea” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116.

— **Dalton professzor nyilatkozata a munkácsi héber gimnáziumról.** Az angol külügyminisztérium volt államtitkára, tanulmányutal tett Karpatorussban és ez alkalmából meglátogatta a munkácsi gimnáziumot is. Dalton professzor egy interjúban, rendkívül elismerő hangon nyilatkozott az intézetről. Főleg kellemesen lepte meg, az angol nyelvtudásban tanúsított előmenetele, a héber gimnázium tanulóinak.

— **Házasságokat legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.**

BERKOVITSNÉ

Orth. Kóser vendéglője

ORADEA, Str. Nic. Iorga

(Zöldfa-ucca) 19

Lakodalmak, bankettek részére elegáns külön-terem az emeleten

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, tencskotok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olccón vállalja

BORGOS

Színház oldal, Bazár-épület

Fiókfelvétel: Str. Alexandru Coljui Millerandului.

PALESZTINA

Egész Palesztinát nagy hőhullám öntötte el. A magasan fekvő Jeruzsálemben is 41 fok Celsiusot mértek árnyékban. Tel-Avivban és a Sharon-völgyében a meleg oly nagy, hogy számos személy, főleg turisták, elhúzódtak az uccákon.

Uj munkaügyi törvény készül. A kormány egy tervezetet hozott nyilvánosságra, amely szerint a munkás és munkaadó közötti jogviszonyt fogják törvényesen szabályozni. A tervezet intézkedik a szerződés időtartamára, felbontására vonatkozólag és meghatalmazza a kormányt, hogy bérminimumot is megállapítson.

A Pica, Tiberias környékén új erdőültetést kezdett. Eddig 50.000 darab új facsemetét ültettek és az erdőültető vállalat ez évben újabb 10.000 fát ültet, azonkívül a kormány is akar Tiberias környékén erdőket ültetni.

Tel-Aviv új főrabija Rabbi Amiel, antwerpeni főrabbi lett. A Mizrahi egyik vezérférfia, az antwerpeni Ráv Amiel lett megválasztva az elhunyt Aronsohn rabbi helyébe, Tel-Aviv askenázi főrabbijának. Rabbi Amiel rövidesen elfoglalja helyét. — Hsifa is új főrabbit választott. A jelenlegi brüsszeli főrabbit, Segalovitsot, aki régebben Danzigban volt főrabbi, Haifa hívta meg főrabbinak, amelyet el is fogadott és rövidesen elfoglalja új pozícióját.

Haifában kevés lett a sziriai font. A chaurani munkások, akik Haifában dolgoznak, olyan sok sziriai fontot káldtek haza munkabérből családjuknak, hogy ebben a fizetési eszközben pénzülete lett Haifában.

Egy makkabeus erődítés romjait ásták ki Jericho felett. Dr. Sikenik, a jeruzsálemi egyetem archeologusa egy tragikus eseményekben gazdag helyen, romokat talált a hasmoneusok idejéből. Ez az a hely, ahol 135-ben a rendes időszámítás előtt, Makkabeus Simont veje, Ptolemeus megölte. Sirja ott van a Dsebel Karantana görög kolostor mellett. A görög kolostor szerzetesei 30 évvel ezelőtt egy templom alapzatát kezdték megásni, de félbehagyták a munkát. Már akkor találtak indiai származású oszlopmaradványokat és más romokat, amelyek rendkívül értékesek archeológiai szempontból. Akkoriban félbehagyták a további ásást, amelyet most dr. Sikenik folytat. A hely régi neve Dokkor, vagy Dokkos, amely ilyen néven szerepel a hasmoneusok első könyvében.

Egy amerikai női halva találtak. Május 5-én vasárnap reggel Jeruzsálem-Revai mellett egy Lily Dauber nevű zsidó női halva találtak. De nem biztos, hogy gyilkosság történt, lehetséges, a körülmények után ítélve, hogy szerencsétlenség, vagy öngyilkosság történt.

A Palestine Land Development Co. Limited 100.000 fontos alaptőkéjét 250.000 fontra emeli. Az új emissziót az Anglo Palestine Bank és Ashrai Bank veszi át.

Gyilkossági kísérlet Haifában. Helene Vitos nevű zsidó nő, aki egy ismerősével sétált, egy arab által revolverlövéllyel megsebesült. A merénylő fiatal arabot, aki két idősebb arab társaságában volt, elfogták.

A zsidó vezérek Maimonides sirjánál. Maimonides születés-napján — amint már erről megemlékeztünk lapunkban — nagy emlékünnepek voltak Palesztinában. Április 23-án nagy zsidó processzió indult meg, amelyben résztvettek az összes országokból odaseregülő zarándokok. A processzió élén Sokolow halad, a cionista executive tagjainak kíséretében, a Waal Leumi elnöksége és a zsidó hitközségek küldöttsége. Sokolow nagyszabású emlékbeszédet tartott Maimonidesről és működéséről. A Maimonides sir közvetlen közelében arab cserkészek táboroztak és nagy lármát csaptak, amely kellemetlenül hatott a jelenlévőkre. Palesztina számos helyén ugyanakkor nagy emlékünnepeket tartottak.

Ajanoth női farmon (Ness Ziona mellett) áprilisban új épületet fejeztek be, amelyet a Wizo építtetett. A női munkástanács ünnepélyesen felszentelte az új épületet.

Wachoupe főkormányzó, a Gerisim hegyén (Nablus mellett) részt vett a szamaritanusok áldozati ünnepén. A szamaritanus főpap nagyobb beszédet tartott, amelyben felaérte a kormányzatot, hogy a szamaritanusokat anyagilag támogassa, hogy egy zsinagógát építhessenek.

Ismeretlen zsidó pásztor-törzset találtak nem messzire a bibliai Neziwim várostól, amely szir-török határon van és amelynek 500 zsidócsalád tagja van. Állattenyésztésből élnek. A falut, amelyben laknak, Kmischieh-nek hívják. A lakosok úgy öltöznek, mint a beduinok és törökül meg arabul beszélnek. A héber írásokból csak néhány imát ismernek. Egy francia zsidó, aki elítélte a faluban, találta meg őket és azonnal a heuruthi francia Alliancehoz fordultak azzal a kéréssel, hogy gondoskodjanak róluk, mert nagy erkölcsi és anyagi nyomorban vannak. A párisi Alliance vezetőség pénzt juttatott ezeknek a zsidó pásztoroknak, hogy iskolát állítsanak fel. Egy szefárd zsidó rabbinak és tanítónak ment közzéjük. Az iraki zsidók egy tóratekerceszt küldtek nekik ajándékba.

A Keren Kajemet Lejisrael az utóbbi hónapokban újabb 6000 dunam földet szerzett. Ebből tekintélyes részt városi telek. Ezzel a vétellel együtt, a KKL palesztinai földbirtoka 550.000 dunamra emelkedett. (Körülbelül 50—60.000 katasztrális hold).

Tel-Avivban most fektették fel a lakosság választási névjegyzékét, amely 22.639 lélekszámot foglal magában. A lakosság száma jelenleg: 140.000. Sok ezer ujonnan bevándoroltnak nincsen szavazati joga még. Tel-Avivban sokat beszélnek most arról, hogy az ujonnan jöttek minimális jogait biztosítsák.

A »Diffee« arab lap jelenti, hogy rövidesen az angol légügyi miniszter odaérkezik. Egyidejűleg az egyiptomi főkormányzó is, Sir Mills Lampson is odaérkezik, hogy megbeszéljék a transzjordániai katonai légi kikötő elhelyezésének kérdését.

A Tábor-hegyen lévő mezőgazdasági iskola számos új épületet emelt lakóház céljaira.

Gyilkosságok Jeruzsálemben. A nemzeti szakszervezet instruktóráját Schapiro Kálmánt, egy esti séta alkalmából arabok támadták meg és meggyilkolták. Schapiro a meggyilkolt, fia Schapiro Jesajah rabbinak. A megtámadott társaságában egy nő is volt, aki ellen erkölcstelen merényletet akartak a tettesek elkövetni. Ennek a nőnek védelmében gyilkolták meg Schapiroot. A tettesek elmenekültek. Két arabot letartóztattak, akiket azzal gyanúsítanak, hogy részük van a merényletben. A gyilkosság éjjelkor történt a tisztára zsidók által lakott „Kerem Avrahá” városrészben. Schapiro előbb két leányt kísért hazafelé. A rendőrök a merénylet színhelyétől követelték a gyilkosok nyomát, egészen Liftáig. A gyilkosság óriási felzúdulást keltett Palesztinában. A szakszervezet épületére kifütyltek a fekete zászlót.

Hétmillió láda, pontosabban 6.831.720 láda narancsot és egyéb citrus gyümölcsöt exportáltak március 31-ig Palesztina, a folyó szezonban, míg a legutóbbi hasonló időszakban csupán 5.277.582 ládat exportáltak. Az emelkedés elég nagynek mondható.

Uj postahivatal a Hadar Hacarmelen. A haifai zsidó iparkamara évi közgyűlésén a postalgazgatóság bejelentette, hogy a Hadar Hacarmelen egy nagy és új postahivatalt építenek, mert az ottani 20.000 főnyel lakosságának az egy szobából álló posta egyáltalán nem bírja a megnövekedett forgalmat lebonyolítani.

Műfogakban folyton emelkedik Palesztina exportja. Az American Porcelain Tooth Company, amely műfogak gyártásával is foglalkozik és az új ország egyik legexportképesebb ipari vállalata, 1934-ben 28.585 font értékűt exportált, holott 1932-ben csak 13.429 összegűt. Így két év alatt több mint kétszeresre emelkedett a műfogak exportösszege.

»Palesztina Tubes Company Ltd.« név alatt Haifában csőgyártó üzem létesül, amelynek alaptőkéje 26.000 angol font. Az üzemet német zsidók létesítik, akik szakemberek. A tőke egyrészt palesztinai angol tőkecsoportot biztosítja.

A kormány jelentése szerint február végéig a kormányzat fölöslege (több bevétel, mint kiadás) 4.491.433 fontot tesz ki. A forgalomban levő fizetési eszközök (papír és ércpénz) március végén 5.326.228 fontot tettek ki.

A Neser Cementgyár, amely Haifa mellett dolgozik és egyik legnagyobb ipari vállalata az Erecnek, elhatározta, hogy áramát mostantól kezdve a Palestine Electric Corporationtól szerzi be (Ruhenberg művek) és saját áramfejlesztőtelepét leállítja.

Hirtelen nagyot estek az építkezési telkek árai Tel-Avivban. Az utóbbi napokban általános meglepetésre 20—25 százalékkal estek a tel-avivi építkezési telkek árai. Ez a hirtelen beállott besz tulajdonképpen arra vezethető vissza, hogy már tarthatatlan volt az állapot a telekspekuláció terén. A tel-avivi kávéházakban valóságos láncokereskedés folyt a háztelkekkel. Nem azért vették a telkeket, hogy építkezzenek, hanem, hogy tovább adják és így a láncolat vég nélküli ár-emelkedésekhez vezetett. A különös helyzet jellemzésére megemlítjük, hogy Tel-Avivban már-már sokkal többet ér egy üres háztelék, mint egy olyan telek, amelyen már épület is állott, mert a ház a telkekkel együtt sokkal kisebb kereslet tárgya, mint egy üresen álló telek. Szakértők szerint két év alatt Tel-Avivban 10—15 szörösré emelkedtek a telkek. És ez a besz ugylászik nem fog szorítókozni magára Tel-Avivra, hanem nyomai máris érezhetők az ország többi részén is. A mezőgazdasági földbirtok ára is csökkenni fog a most megindult áresés következtében.

Gerasa mellett értékes leleteket ástak ki. Észak Jordániában folyó ásások, amelyet amerikai régészek folytatnak, a legnagyobb jelentőséggel bírnak, bár ott inkább nem zsidó, hanem görög római régiségeket találnak. Gyönyörű oszloposorok vannak itt, amelyek jellemzőek az akkori építészeti stílusra s amelyek Jeruzsálemet is jellemezték. Még megvannak a római templom, színház és kut maradványai. Ásásoknál találtak most egy kis mélyedést, amely telítve van terrakotta anyagokkal. Római formájú lámpák, dísz tárgyak, oroszlan, ló díszítésekkel. A legfontosabb lelet, egy olyan arab, amelyet Hadrian császár idejéből maradt meg, aki 130-ban erre utazott és akinek akkori utazása, Palesztina történelmére erős kihatással volt.

Balfuria és Mosav Merchavja villanyvilágítást kapott. Ez a két település volt eddig Jeruzsálem környékén, amelyek nem volt villanyárama. Most már ezt a két községet is bekapcsolták az áramszolgáltatba. Az Emek minden egyes mezőgazdasági települése most háttérkétszüléket kap, a tejtermelés konzerválására.

Szikratáviró állomás épül. A kormány költségén épülő nagy szikratáviró állomás építését Jeruzsálemben megkezdték. Az építés körülbelül egy évig fog tartani.

Jeruzsálem vízellátása, amely évezredek óta gondot okozott, most végre a megoldás felé halad. Remélik, a Rass El Ejnából őszig a vezeték elkészül és az esőzés beálltával, már meglehet kezdeni az új vízelosztást. Jeruzsálem illetékes körei remélik, hogy a kérdés megoldásával, nem csak a vízellátás lesz zavartalan, hanem új építő és ipari tevékenységre fog serkentőleg hatni.

Megnyílt

GROSZ orth. kőser étkezde

Oradea. Píala Unirei (volt Szent László-ter) 16 alatt, az udvarban.

Holdas templommal szemben.

Abonnenseket, lakodalmak és bankett-rendezéseket vállalunk.

Uj erőforrásokat kell megnyitni a hitű askenáz zsidóság számára

Csendes interjú Grosz Jenővel, a bucu-rești Cagero r. t. vezérigazgatójával, aki néhány napot Clujon töltött családi látogatásban

— Napi hír: Grosz Jenő, a bucu-rești „Cagero” vezérigazgatója cluji rokoni látogatása alkalmából, a cluji jesivának 170.000 leit, a zsidó kórháznak 150.000 leit és ugyanekkor egyéb jótékonyági célokra 120.000 leit adományozott. A zsidó szív eme nemes megnyilatkozása készítette munkajársunkat, hogy Grosz Jenő vezérigazgatónál látogatást tegyen.

Vezérigazgató Ur, Öntől itt mindenki pénz kért, vagy akar kérni — én interjút kérek.

Es mielőtt kifejezhetné volna elutasítását, melyet határozott mozdulat árult el, folytatam a kérdést: Nagyon fontos zsidó közérdekű interjúról van szó, ezt nem szabad elutasítania.

On a tették embere. A tettek például is kell szolgáltatnia. Ilyen példára különösen szükség van Erdélyben, ahol sok az okoskodás.

Mi birta Önt arra, hogy 170.000 leit adományozzon jesiva céljaira?

Grosz igazgató: Azt hiszem Uram ez a legügyelenebbül megfogalmazott kérdés az interjú történetében. Az ember fogalmában már befoglaltatik az ösztön arra, hogy jól cselekedjen. Ez birt rá. Azt tartják általában, az ember annyit ér, amennyi jabbat termel. Egy német közgazdász-filozófus azt állítja, hogy az ember annyit ér, amennyit fogyaszt. Én azt mondom, az ember annyit ér, amennyi jótékonyt gyakorol.

En: Helyesebben azt akartam kérdezni, miért tüntette ki jóságával különösen a talmudiskolát?

Grosz igazgató: Ez sem valami agyafurkáló kérdés, de szívesen válaszolok rá.

Meggyőződése, hogy csakis a tradicionális, a jesivabeli nevelés tarthatja fenn a zsidó népet.

A nagy orosz lelki Nirvanából emésztő füst száll szerte a világon és megfojtással fenyegeti a válás organumait. A német hárból mérgező gázok áramlanak a világra. A hatalmas náci birodalom a zsidóságon próbálja ki pusztító gáztámadásait.

A zsidó nép küzd, szenved, vérzik, élettelen és halállal vívódik. Martyr-történelmünk fénykorát éli. Népünk krízise elérte a legmagasabb fokot.

A javalt orvosok, kotyvalékok, az injekciók hatásváltozók. Semmi sem segít rajtunk, csak egy belső megerősítés. A chorban korszaka rontott ránk. Nem segít rajtunk semmi és senki más, csak Rabbi Jochanan Ben Zakkai és Jabne.

De ha már beszélünk a dolgról, nem hallgathatom el azt sem, hogy talán nem egészen a jelenért és jövőért cselekedtem és fogok cselekedni tovább, megállás nélkül, hanem a múltért is. Apám és nagyapám a Tóra pillérei ma és voltak mindig. Óseim Rabbi Jeremiá Löw, Rabbi Avroam Benjámin Löw, a Saáré Tóra, Rabbi Elezár Löw, a Semen Rokeách, a prágai Hoher Rabbi Löw, Rabenu Solomo Iechaki-át, Rabbi Jochanan Haszander-ig tűzszlopok voltak népünk elbít, a kétezer éves góluszi éjszakában.

Lehet, ők mozgatták a szívem és a kezem. Ezeket a pilléreket szeretném erősíteni. Ebben a nehéz időben, amikor Jákob házának falait, szörnyű erővel dobott vas kosok döngetik.

En: Engedjen meg Igazgató Ur, még egy élettelen kérdést.

Miért választotta pártfogása tárgyául a cluji „Chaszám Szofer” jesivát?

Grosz igazgató: Nekem a talmud tudományának mindegyik élő forrása drága. Legszívesebben támogatnám mindegyiket. Ez azonban nem lehet csupán egy ember dolga. Meg kell teremteni Erdélyben a jesivák támogatásának Egyesületét. Elodázhatatlan, égető szükség van erre. Nem utasíthatom vissza egyetlen jesiva kérelmét sem. An erőmet nem akarom szétforgácsolni.

A cluji „Chaszám Szofer” talmudiskola felépítéséhez és felvirágztatásához egész szívvel ragaszkodom.

Erdély mindig hűséges tartománya volt

a zsidó tudásnak és Kolozsvár volt a méltó székhely.

A hol viz volt, ott víz lesz.

Cluj telve van a Glasnerek három papi generációjának tóra sugaraival. Glasner Akiba főrabbi nagyszerű szervező erejét nem lehet és nem szabad parlagon hevertetni, ifjuságunk tanításában és nevelésében. Különösen nem ma, amikor a hagyományos módszerű nevelés népünk életkérdése.

Meg vagyok róla győződve, hogy a Tóra vissza fog térni régi megihitt szallására.

Glasner Akiba személye garancia erre. Buzgó és tudós világi férfiak, hitközségi funkcionáriusok, papok és tanítók fognak elkerülni ismét a cluji jesivából, mint a dicső múltban.

Nem harcolni kell a chaszideusok ellen, hanem fel kell venni velük a nemes versenyt.

Uj erőforrásokat kell megnyitni a hitű askenáz zsidóság számára.

Ilyen élő, tiszta forrás lesz a cluji Chaszám Szofer iskola, melyet mindnyájunknak támogatni kell.

A magam részéről azt is szeretném, hogy legyen egy nyilvános joggal rendelkező rabbiiskolánk hazánkban. Ugy gondolom, hogy a cluji „Chaszám Szofer” iskola (lokális helyzeténél és tradicionális, belső nivójánál fogva) méltó lesz rá és el is fogja nyerni a nyilvánossági jogot.

Rabbikat és tudósokat fog nevelni, miként a patinás pozsonyi nyilvános rabbiiskola.

En: Van-e Önnek valamely kívánsága aziránt, hogy befolyásolja a pártfogolt rabbiiskola tanrendi irányát?

Grosz igazgató: Határozottan nem. Távol áll tőlem minden ilyen gondolat. Csak anyagi kérdésekben, mint pl. házberendezés problémái, a higiénia, az általános tisztaság, ruházat, táplálkozás — óhajtok közreműködni és tiszteletteljes ellenőrzést gyakorolni. De sohasem kívánom kiterjeszteni tevékenységemet a jesiva tanítási és nevelési programjára.

Annak a kemencének, amely a bészhamidrásban a Tóra öröktűzét táplálja, csak favágója és fűtője akarok lenni és semmi más.

En: Igazgató Ur, köszönöm szíves közléseit. Az erdélyi zsidóság hálás lesz Önnek példaadó gesztusáért és interjúáért.

G. P.

Megnyitották a cluji „Chaszám Szofer” jesivát (A Népünk kiküldött tudósítójától)

Mint lapunkban többször ismertettük, Glasner Akiba főrabbi új jesivát alapított Clujon. A tudós főrabbi egész energiáját, nagy koncepcióját és önfeláldozását vitte bele ezen szent intézmény létesítésébe. Kibérelt egy sok termes, emeletes palotát egészséges, kerest helyen, a Maloasa utcában, a luzsokkal övezett hegyen. Nyolc termes szoba, higiénikusan és kényelmesen berendezve, fürdőszobákkal és verandákkal áll a talmudisták rendelkezésére.

A modernül felszerelt internátus elsőrendű teljes ellátást nyújt.

Folyó hó 12-én folyt le az ünnepléses megnyitó az internátus termeiben. Ez a megnyitás az erdélyi zsidóság nagyfontosságú, lélekemelő ünnepe volt. A jesiva kuratóriumát Wertheimer Miksa, Adler Sámuel, Rozenzweig Emanuel, Léwy Ignáz és Nagyfaludi Nándor képviselték. A hitközségi vezetőség nevében megjelent: Herskovits Imre alelnök, Rimóczy Jakab, dr. Pollák Sándor és Salamon Jakab. A Chevra Kadisát László Gyula vezérig. elnök és Goldstein Lajos alelnök képviselték. A cluji zsidó kórház nevében megjelent dr. Sebestyén József elnök. A Poale Cadek nevében megjelentek Rozenfeld Ármin, Nuszbaum Mihály és Mandelbaum Izidor titkárok. Megjelent a hitközség minden testülete és minden intézménye. A szefard árnyalat részéről megjelentek Lázár Lázár, Ernster Hermann és többek.

A hitközségi tagok színe java és 30—35 főnyi talmudista ifjuság az ország különböző részéről zsúfolásig megöltölték a tágas termeket.

Weisz Izidor főkantor és kórusának éneke vezette be az ünneplést.

„Az élet fája a Tóra azoknak, akik ragaszkodnak hozzá és boldogok, akik támogatják”... kezdetű imát recitálta a főkantor és mintegy interpretált mély-érzésű, remek énekével.

Ünnepléses hangulat és feszült figyelem között kezdte meg Glasner Akiba főrabbi avató beszédét. (A nagyvonalú beszédet helyszűke miatt, lepként legközelebbi számában közöljük). A monumentális beszéd elhangzása után, melyet mindvégig meghajtott szívvel és könnyes szemmel kísért a hallgatóság, egy imponáns megjelenésű, tisztelettel parancsoló külsejű öreg ur emelkedett szólásra az ünneplő közönség közül. Az élevesztéséről és talmudtudományáról messze földön híres Fivel Hersch Grosz, a jesivát alapító Grosz Jenő vezérigazgató tudós atyja. A maga

és a fia nevében beszélt. Páratlanul szellemes talmud-magyarázattal világított rá a jesiva nagy szerepére a zsidó nép nevelésében és életében. Meghatón mondták hát a Teremtőnek, hogy megengedte érnie ezt a napot.

Herskovits Imre hitközségi elnök szívesen szeretettel üdvözli a főrabbi 50 éves jubileuma alkalmából. Amikor más ember már a könnyebbedést, a nyugalmat keresi, hogy élvezhesse élete fáradalmainak gyümölcsét a főrabbi megteremtett legszebb és legnevezetesebb alkotását. Buzdító és lelkesítő példa ez mindnyájunk számára. Am azt kéri, sőt a köz érdeke érdekében követeli, hogy a főrabbi alkotó erejét és nemes buzgalmát a hitközség más iskoláira is terjessze ki.

Dr. Pollák Sándor föltételelem filozófiai módszerrel mutat rá, hogy a zsidó nemzet fenatarió ereje a Tan. A főrabbi Rabbi Jochanan ben Zakkai példáját követte, amikor felépítette a cluji Jabnet.

Rozenzweig Emanuel a Szinaj egyesület elnöke szépeges példázattal fejezte ki azon óhaját és fohásztát, vajha a főrabbi gyermekei és tanítványai, szellemi gyermekei és hívei megáldatának azzal, hogy hozzá hasonlókaká váljanak.

Goldstein Lajos a Chevra nevében kívánja, hogy a főrabbi hosszú boldog életet át élvezzék nagyszerű ültetésének édes gyümölcsét.

Nuszbaum Mihály szellemes, mélyenjáró iraszmagyarázatokkal fejti ki a jesiva jelentőségét. A legnagyobb szeretettel hangján tolmácsolja a cluji zsidó iparosság üdvözlését Glasner Mose méltó utódja és monumentális műve iránt.

Dr. Sebestyén József: — Három név emelkedik ki a mai ünneplés mélyszéges hangulatából. A Chaszám Szofer, Glasner Akiba és Grosz Jenő. Grosz Jenő neve méltán sorakozik a legnagyobb zsidó nevek közé, mert a jótékonytérő terén ő is gaon. A jesiva nem más, mint Erec Jiszroel chuc laareciben. Hódoló tisztelettel fejezi ki a főrabbi személye és nagy műve iránt és indítványozza, hogy ez ünneplő közönség sürgőn üdvözölje Grosz Jenő urat. (Lelkes éljen!).

Dr. Klein Miksa értelmes, szép gondolatok fűzésével és mély érzéssel beszél az egy célért dolgozó harmóniájáról, melyet sokszor sokan igyekeznek megzavarni, de terfős siker nélkül.

Gültmann Márton „Glasner Mose tanítványa” és Glasner Akiba iskolatársa és tanítványa” szavai sírásba oltadnak a meghatótól és az örömtől. Ezt a jesivát remélem és azt, hogy ide fogom küldeni fiaimat. Reményemnek ez a része elmúlt, de a jesiva fennáll és ez örömmel tölti el. A jesivában megvalósítva és feléledve látja a régi tradíciót. Uj generációt kell nevelni, amely a nevelőkre méltó legyen.

Klein Mór, a Kohen, Cluj közkedvelt, lelkes doyenje, a Kohaníták gyönyörű áldását mondja el és kívánja szívből az ünneplés résztvevőinek.

A főkantor és a kórus vig, hálaadó zsolnárt énekel. A bocherok rázendítenek a dalra: „Mert örömmel fogtok menni és üdvösség fogad. A hegyek és a völgyek örömdalt fognak zengeni elébelek...” A jesiva megnyitónapja bezárul. A jesiva megnyílik.

Glasner Akiba főrabbi Clujon nemcsak hajlékol szerzett, hanem palotát is épített a Tórának.

Egyesületi hírek

A blaji Wizo csoport megalakult. Az alakuló gyűlésen szép számmal jelentek meg Blaj asszonyai. A csoportnak 74 tagja van és a következő (isztiari) választották meg: Elnök Herzlinger Gyuláné. Ügyvezető elnök Braher Márkusné. Alelnökök Naftali Simónné, Hammer Hermanné. Pénztárnok Pollák Mórné. Kulturbizottság Stein Mayerné, Schul Rezsóné, Herzlinger Hilda, Brecher Frida, Trencsiner Teri, Bernáth Bella. Választmány Naftali Vilmosné, Lázár Lajosné, Dr. Friedmann Mártonné, Schmittländer Lipóné, Mózes Zsigmondné, Mayer Manoné, Grüné, Dr. Trencsiner Camilla, Genad Ignácné, Trencsiner Henrikné. Póttagok Beniamin Dávidné, Tischler Béláné.

A beregszászi ort. hitközség választása igen heves lefolyású volt. Elnökül Korach M. lett megválasztva.

A petrozsényi zsidó hitközség kebelében működő „Talmud Tora” egyesület vasárnap tartotta meg évi közgyűlését, melyen Goldstein Márkus elnök tartott nagy beszédet. Ismertette az egyesület egyévi működését és bemutatta a zárszámadásokat. Majd a választásokat ejtették meg, melynek eredményeként, miután Goldstein Márkus az elnökséget továbbra nem vállalta Barfield F. si kereskedőt választották meg. Gondnokok lettek: Weisz Eizik és Kitz Sámuel. Jegyző lett: Weisz Malach. Pénztárnok: Goldberger Emil. Ellenőr: Klein Ábrahám és Weisz Emanuel. Ezenkívül 12 tagú választmányt és 4 választmányi póttagot választottak meg.

A timişoarai józsefvárosi ortodox hitközség imponáns keretek között ünnepléses szereplő elnökének, Löffler B.ának 50 éves házassági jubileumát. Egy díszközgyűlés keretében Schück Bernát főrabbi, valamint Blum Gyula dr. és dr. Schück Sándor rabbi helyettes tolmácsolták az elnöknek a hitközség jókívánatait, kiemelve 25 éves elnöki működésének áldásos eredményeit és átadtak neki egy díszes kiállítású jegyzőkönyvet, amelyben az üdvözlő beszédek lettek megörökítve. Majd a főrabbi és Stern Vilmos hitk. alelnök vezetésével küldöttség tisztegett az elnök lakásán, ahol a város összes notabilitásai és zsidó szervezetek egyetemben újból üdvözlék a jubiláló házaspárt. Az elnök irányában tanúsított ragaszkodást néhány vezető hitközségi tag olyképen juttatta kifejezésre, hogy egy az elnök és neje nevét viselő értékes Porochez, Stichen Omüd és szószék lakaró garafurát adományoztak a templomnak, amelyek Peszach előestéjén lettek felavatva. Ez alkalommal Schück Bernát főrabbi magasvárású beszédében méltatta az elnököt aki a város összes polgárainál, de azon túl is osztatlan szeretetnek és nagyrabecsülésnek örvend.

Az oradeai Wizo gyermekdelutánja. Május 21-én a Wizo az Anyák napját ünnepli egy nívós gyermekdelután rendezésével. Az Apolló mozgóban két pompás Micky Maus film került előadásra bájos kis gyermekszámok. Gálai Marika „Mama mea” című szavaltata a legnagyobb sikerű erre az alkalomra, 12 kis csöppség, úgymint: Steiner Márta, Freiburger Kati, Kecskeméti Marika, Ákos Nora, Deutsch Zuzsa, Reményi Vera, Heller Daisy, Markovits Évi, Schlosser Ági, Barta Judit, Pollatsch Éva, London Éva egy Chaluc táncot fognak előadni, Kun Magda tanáró betanításában. — Grünstein Zsuzsi, Kranzhor Many, Kenéz Edit és Csongrádi Éva táncszáma már komoly teljesítmény lesz, végül Tamás Lizi, Sternberg Judit, Tarnovszky Szidi, Robitsch Róza, Mandel Klári ritmikus torna mutatóványa fogja színessé tenni a műsort. Előbbiek: Hegedüs Erzsé, utóbbiak: N. Rosenberg Lola tornatanárnők tanítványai. Az előadás 21-én délután 3 órakor lesz az Apolló mozgóban.

Meghívó. A Mizrahi országos szervezet oradeai csoportja folyó hó 19-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja rendes évi közgyűlését saját helyiségében (Ullmann-palota, Piata Mihai Viteazul 11-a), amelyre a tagjai ezúton meghívja. Tárgysorozat: Tisztelet megváltása, Esetleges indítványok. A választói jogosultsággal bírók négygyezéke a helységben ki van függesztve. Eselli ges felszólalások naponta 8 és 9 óra között a helységben eszközölhetők.

A mediási orth. hitközség legutóbbi közgyűlésén egyhangúlag és ünnepélyesen elhatározta, hogy lei 2.000.000 költséggel a bigenie minden és a legkényesebb igényeket is kielégítő „Mikwet” épít. Az iskola épülete, suterénje már eleve a célra ki építve és így a Mikwe rövidesen szent és magaslatos céljának át lesz adva. A Mikwe építéséhez a chewra kedischa nagyobb összeggel járul, míg egy része Citrom Benjámin elnöknek évek óta a célra bankadati energiával széleskörű gyűjtése révén és Citrom Benjámin elnök saját adakozásából kerül ki.

Az ungvári zsidó hitközség hatvanas bizottsága az elmúlt héten választotta meg az új vezetőséget, melynek eredménye azt igazolja, hogy dr. László Gyula hitközségi elnök működését a hitközség nagy többsége helyesli. Így újabb két évre megbízta a hitközség vezetését. Alelnökök: Schönberger Herman és Geilis Mór lettek. Pénztáros: Jakubovics Emanuel, ellenőrré pedig Braun Mór választották meg.

— Hajkorpa, hajhullás elleni biztos és gyors hatású essentia kapható: Farkas István »Apolló« Drogueriájában. Oradea, ára 50 lei.

MOZI

Apolló.

Péntek: Rigoletto.

Heyman:

Péntek: Az orvos.

Omnia (Szinházmozgó)

Péntek: Moszkvai éjszakák.

Capitol filmszínház, volt Filmpalace helyiség

Péntek: Huszárok Bécsben.

Schwart Menyhértné

orth zsidó leánynevelő intézete-internátusa
O B A D E A, Str. Ep. Ciorogariu (Uri-n) No. 8.

Nyaroltatásra gyermekeket és felnőttek részére a **Püspökfürdőben** Fejőtteknek napi penzió 120— leitől Gyermekeknek havi . . 2200— lelért lakás, bő ellátás, hizókura, fürdő és állandó felügyelet. — Értekezni az Internátusban.

Eredeti angol

valamint exkluzív belföldi szövet - különlegességeim, válogatott mintákban megérkeztek.

HACKMAYER

uriszabó

Oradea P. Regina Maria 3. (Bémer tér)

— **Eljegyzés.** Fintász Gitta Oradea és Züszmann Jenő Satu Mare jegyesek. (M. k. é. h.)

— **Vérvád-mese lengyel Felsősziléziában.** Varódból jelentik: Kattovitz kerületben levő Ruda községben, egy zsidó házából eltűnt egy keresztény gyermek, husvét előtt. Lelkészen agitátorok híresztelni kezdték, hogy a gyermek a rituális vérvád áldozata lett. A községben nagyon fenyegető volt a zsidók elleni hangulat és a zsidók borzalmas órákat éltek át, mert minden percben progromtól féltek. A rendőrség átkulatta a kérdéses házat pincéjétől-padlásáig, de semmit sem találtak. Közben a szomszéd községből megjött a hír, hogy a gyermeket megtalálták, aki pajkoságból elcsavargott. Az izgalom annak rovására irradt, hogy mindenfelé erősen zsidóellenes agitáció folyik.

Cérnazoknik, hatszorosan erősítve: 4 pár Lei: 100— **Gross Ferencz** harisnyagyárában, Brassó Kapu-u. 38.

— **Uj antiszemita felirású táblák Németországban.** Berlinből jelentik: Rosdorfban Göttingen mellett, néhány nappal ezelőtt nagy táblákat függesztettek ki a következő felirással: Zsidók nem kívánatosak. Solnitz falu bejáratánál a dessauai kerületben pedig, a következő felirás olvasható: Ha a zsidó belép a faluba, magára vessen a következményekért.

— **Max Baer lelövetése.** A világ legerősebb zsidóját és legkiválóbb boxolóját a new-yorki rádió helyiségében lelőtték. Elő percekben, amint a napilapok írták, úgy hitték, hogy halálos sebesülés érte a zsidó sampiont, akit, a német nemzetiek bajnokának hívei akartak elteni lábálól, hogy megmeneküljön Schmeling bajnok, a zsidó versenytársától. Az utjában érkezett hírek szerint azonban Max Baer sebesülése nem súlyos és remélni lehet, hogy a merénylet hatását rövid időn belül kiheveri, és megmérkőzik régi ellenfelével, a német Schmelinggel és továbbra is megvédi a világbajnoki címet.

— **A Mizrahi Világszervezet** Rav Fischman aláírásával lelkes hangú felhívást küldött a világ valamennyi helyi szervezetéhez, amelyben felhívja a mizrachisták figyelmét a sékel gyűjtés nagy fontosságára. A mizrachisták legfőbb kötelessége, hogy sékeleket gyűjtsen és minnél nagyobb erővel lépjen fel a szervezeten belül, hogy eszméit győzedelmeskedjenek.

— **Halálozás.** Timisoara zsidóságának rövid néhány nap alatt két kiváló egyénisége szállt sírba. Meghalt **Márton Béla** bankigazgató, akinek remeslelkűsége, nagyszerű megalkuvás nélküli zsidósága számos barátot és tisztelt szerzett, egész Erdély zsidóságában. Előbb Aiudon volt bankigazgató és az ottani orth. hitközség elnöke, majd Timisoara költözőit, ahol megszervezte a Kishitelbankot, amelynek éllete végéig igazgatója volt. Márton Béla igazgató, kitűnő cionista volt, aki tízenöt esztendeje dolgozott a zsidó reneszansz érdekében. Halálát három gyermeke gyászolja és Erdély, de főleg Timisoara zsidósága, amely nagyon megszerette a kiváló és 55 éves korában, oly korán elhunyt férfit.

Singer Jakab hunyt el a napokban, a status quo hitközség templomeljárója 66 éves korában. Singer Jakab jótékonyága közismert volt. Egyik alapítója volt a gyárvárosi elemi iskolának. A status-quo templomból temették. Dr. Singer főrabbi bucsuztatta és Weisz Jenő főrántor gyászdalai megrendítették a nagyszámú gyászoló gyülekezetet. Az összes timisoarai zsidó közületek küldöttségileg képviseltették magukat a temetésen. Gyászolják özvegye, leánya és fia Singer Andor. (Kieő).

— **Sirkövetés.** Néhai **Gottfried Ignác** sirkövetése f. hó 19-én vasárnap d. e. 11 órakor a Rulikovszky-ut. orth. temetőben lesz.

— **Saját gyártmányu cipőt,** garanciával legolcsóbban vehet **Szirmalnál,** Oradea. Sas-palota.

— **Száraz, hámlik az arcbőre?** Használjon „YPO” jelzésű tuzszirozott »Stella« krémet. próba tégely 50 lei. Kapható: **Farkas István »Apolló« Drogueriájában.** Oradea. Bul. Regele Ferdinand 7 bis

ZSIDÓ HUMOR

ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEK

Cionizmus és zsidóság

Rabbi Jiczchak Jakov Reines a Mizrahi megala pitója egyzben azt mondá: „a zsidó, aki nem cionista, az nem is zsidó”. En pedig azt mondom: „Az a cionista, aki nem zsidó, az nem is cionista”.

A cionisták azt mondják: „a zsidó, aki nem cionista, az nem is zsidó”. En pedig azt mondom: „Az a cionista, aki nem zsidó, az nem is cionista”.

Rothschild anekdota

A legidősebb Rothschild fiu, Náthán, nem sokra becsülte a Rothschildék friss-sütemény nemességét, de ezzel szemben a másokét sem, bármily régi is volt az. Ellenszenvét a rangok iránt nem egyszer szarkasztikus megjegyzésekkel árulta el. Egy napon épen sürgős ügyekkel volt elfoglalva, mikor belépett dolgozószobájába egy ur, aki erősen hangsúlyozta nevét és rangját (ő a régi porosz arisztokrata volt) a bemutatkozásnál, Rothschild Náthán udvariasan bólogatott:

— Még egy kis dolgom van. Sziveskedjék addig egy székelt parancsolni.

Am a vendég sértődött, hogy ősi nevének nem adták meg a kellő és látható bámulatot, megegyeser és most már hangosabban ismételte nevét és rangját, anélkül, hogy leült volna. Rothschild felnezeit a papirosából és a világ leenyugodtabb hangján így szól: „A, ön X. herceg? . . . Bocsánatot kérek . . . akkor parancsoljon két székelt venni . . .”

Ahol egy szén bukik el a rabbi — és ez a szó »hölgyeim«

Igy történt nálunk Erdélyben. Lehetne írni róla vezércikket, glosszát, vigjátékot, drámát, de mi csak a Humor rovatban emlékezünk meg róla. Egy Frankfurtban végzett oradeai fiatalember, aki a legvallásosabb ortodox szellemet képviseli, pályázott egy erdélyi rabbi állásra. Beszédét tartott, ahol így kezdte, Meine Damen, und Herren! E „Damen” szó miatt, nem akarták felvenni, különben talán meg is felelt volna. Egy ortodox rabbi számára nem létezhet a „hölgyeim” szó. Ahogy Napoleonnál hiányzott a szőlőből, a „lehetetlen” szó, ugy nem lehet egy ortodox rabbinak szólárában, a „hölgyeim” szó. De ha mégis volna, ugy — nem lehet rabbi. Nem bizony.

Ha bankár akar lenni — nyisson bankot

Disengoff, Tel Aviv népszerű polgármestere arról nevezetes, hogy sok bevándorlót keresi fel tanács végett. Mihez kezdjen, mit csináljon a pénzével stb. Egy német emigráns, aki 5000 angol font vagyonnal ment az Erecbe, felkereste tanácskérés végett: Bankembert voltam, most mit csináljak? — Mire Disengoff a következőképen válaszolt:

— En polgármester akartam lenni — építeltem magamnak egy várost. Ha Ön bankár akar lenni — csináljon magának egy bankot.

Ne gondolkozzon . . .

Ugyancsak felkereste Disengoffot, egy 1000 fonttal bíró bevándorló tanács végett. Ennek meg a következő tanácsot adta.

— Ön legalább egy-két évig gondolkozni fog azon, hogy mihez kezdjen. Közben, vagy feleszi a pénzt, vagy elspekulálja. Azután pedig majd dolgozni kezd. Így sokkal tanácsosabb, ha rögtön a tengerbe dobja az ezer fontot és azonnal munkába kezd, akkor nem érheti semmiféle csalódás . . .

A jószívű

— Amikor mezitlábba gyermekeket látok, szíven mindig összeszorul a fájdalomtól . . .
— Oh, milyen gyermekszertető lehet Ön?
— Az nem épen, de — suszter vagyok . . .

A konzekvens inzolvens

Reb Mendelnek öt leánya volt és minden egyes alkalommal, amikor egyet-egyet kiházasított — fizetési köptelenséget jelentett. Amikor mind az öt leányt férjhez adta, azt hitték a hitelezői, hogy végre beszüntet a „colnax”-et és ezenül rendszeren fizetni fog. Milyen nagy lett megdöbbenésük, amikor rövid idő múlva, ahogy az ötödiket kiházasította, újból nem fizetett.

— Miért tette, hiszen már nincs kiházasításra való leánya?

— Tudja meg kérem, hogy volt nekem egy hatodik leányom is. De az szegény még kicsi korában elhunyt. Ha azonban életben maradt volna, akkor épen most lett volna ideje kiházasítani. Most kérdezem — hát szabad és lehet az én elvesztett gyermekem feletti fájdalomomból a hitelezőknek — hasznot húzni?

A fejés tudománya

A kvucában élő anya így szólit kisleányához:
— Ier gyermekem, megtanítalak a tehénfejés tudományára.

— Nem anyukám — én félek a nagy tehéntől — előbb a kis borjun taníts meg . . .

Hitler nem tud megbocsájtani

Azt mondják, hogy Hitler semmiképpen sem bocsájt meg ellenfeleinek.

Amikor ennek orát íőle kérdezték, így válaszolt: — Netem nincsenek ellenségeim. Ha vannak — legyilkoltatom őket . . .

A sadchen és a cipőpucoló

Mi a különbség a házasságközvetítő és a cipőtakarító között?

A cipőtakarító — csak egy pár cipőt feketít be a sadchen — az egész életet . . .